

En ny generation er kommet til magten i Chile

Den første præsident, som ikke husker Pinochet-tidens diktatur, er kommet til magten i Chile. Men der er stadig store udfordringer for den kun 36-årige præsident Gabriel Boric.

Af Anne M. Sørensen

Gabriel Boric var 16 år, da han under en fest indgik et væddemål med sin ét år ældre skolekammerat Jorge Sharp om, hvem af de to der først ville blive præsident i Chile.

Væddemålet mellem de to politisk engagerede unge var nok for sjov, men dog ikke mere end at 36-årige Gabriel Boric for seks måneder siden indtog posten som Chiles yngste præsident nogensinde og desuden den mest venstreorienterede siden Salvador Allende. Jorge Sharp er til gengæld blevet en fremtrædende borgmester i Chiles største havneby, Valparaíso.

Med Gabriel Boric er en helt ny generation kommet til magten i det lange sydamerikanske land. Det er den første, der ikke har sine egne erindringer om Augusto Pinochets 17 år lange militærdiktatur fra 1973 til 1990, men kun har historierne om de mørke år fra andre.

Og netop det faktum er nøglen til at forstå den fraktur, der er opstået i chilensk politik, og som førte til Gabriel Borics sejr i november 2021 over den højreradikale Pinochetapolog José Antonio Kast. Samtidig trak valget gultvæp-

pet aldeles væk under de traditionelle partier, der har regeret Chile siden diktaturets fald.

For den nye generation er utålmodig. De unge har kun ringe forståelse for den angst og forsigtighed, der har præget den ældre generation af politikere, som oplevede diktaturet, og som mange chilenerne i dag betragter som en verdensfjern og sammenspist elite på begge fløje.

De unge kræver, at den vide afgrund mellem rig og fattig mindskes markant, og de vil have bedre adgang til uddannelse, sundhed og pensioner. Nu.

Krav om forandring

I de fleste oprør er det middelklassens unge, der kræver forandring, og Chile er ingen undtagelse. Gabriel Boric er født ind i en middelklassefamilie i Chiles sydligste by, Punta Arenas. Her har mange kroatisk baggrund, og det har Gabriel Boric også. Hans far er kemiingeniør og har været aktiv i Kristendemokraterne, og hans mor arbejder som sekretær. Gabriel Boric har to yngre

brødre, som har fortalt, at politik altid var et emne ved familiens middagsbord.

Gabriel Boric begyndte sin egen politiske karriere i 2011, da han dukkede op som en af lederne i den højlydte studenterbevægelse, der indtog gaderne med krav om gratis uddannelser i det gennemprivatiserede Chile.

Det var under den konservative Sebastian Piñeras første af to regeringsperioder, og bevægelsen vandt stor sympati i befolkningen. Den jurastuderende Gabriel Boric viste sig at være en effektiv leder, og allerede året efter blev han valgt som præsident for de universitetsstuderendes føderation FECh. I 2013 blev han valgt ind i Chiles deputeretkammer sammen med sine *'brothers and sisters in arms'*: kommunisterne Camila Vallejo og Karol Cariola samt Giorgio Jackson, der også er fra den yderste venstrefløj. Gabriel Boric var ikke den mest karismatiske af de fire, men han var en dygtig strateg og lod sig opsluge af politik i sådan en grad, at han aldrig afsluttede sit jurastudium.

Da et voldsomt socialt oprør brød ud i 2019 over en beskeden prisstigning i metroen, kom han igen i rampelyset. Mens maskerede unge sloges med politiet i gaderne og vandaliserede bygninger og metroer i Santiagos centrum, vred regeringen hænder og anede ikke sine levende råd.

Først da en million chilenerne marcherede i gaderne med krav om forandring, gik det op for præsident Piñera, at det var alvor. Og Gabriel Boric var med til at strikke en bred aftale

sammen, der tilbød chilenerne en ny forfatning som erstatning for den, der blev til i 1980 under Pinochets diktatur og begrænsede statens rolle til et minimum.

78 procent af vælgerne sagde ja til det tilbud ved en folkeafstemning i oktober 2020. De bestemte desuden, at den nye forfatning skulle skrives af en forfatningskommission på 154 folkevalgte medlemmer i stedet for af politikere eller eksperter. Et ganske usædvanligt demokratisk eksperiment kunne således gå i gang.

Boric har fra start gjort sig bemærket ved at være ret åben om sig selv. For eksempel har han ikke lagt skjul på, at han siden barndommen har lidt af OCD, en obsessiv-kompulsiv lidelse, der i hans tilfælde holdes i ave med medicin. Og allerede inden han startede den valgkampagne, der i anden runde af valget skulle sende ham ind i præsidentpaladset El Moneda indrømmede han, at han var nervøs.

"Jeg mangler erfaring", sagde han. "Jeg har stadig meget at lære".

Det samme gjaldt mange andre i den overvejende kvindelige regering, som Gabriel Boric udnævnte, og som i de første seks måneder af sin levetid har trådt i spinaten adskillige gange. Men Gabriel Borics største fejl var nok at sætte alle sine kræfter ind på et ja til det forfatningsforslag, der 4. september i år omsider blev lagt ud til folkeafstemning og endte med et rungende nej fra 62 procent af vælgerne.

Det var et sviende personligt nederlag for Gabriel Boric, som efterfølgende måtte fyre

Foto: Daniel M. / Unsplash

sin kammerat og indenrigsminister Izkia Siches og sætte vennen Giorgio Jackson fra bestillingen som chef for Kabinetet.

Behov for en ny forfatning

Gabriel Boric har klart brug for en ny forfatning for at kunne give staten den rolle, der skal til for at gennemføre de sociale mål, han har sat sig. Det gælder bedre og billigere uddannelser, ret til sundhed og højere pensioner samt decentralisering og mere skat til de rige.

Den 170 sider lange tekst, som Gabriel Boric gjorde til sin mærkesag, betegnes dog af mange eksperter som et juridisk makværk. Nu kan præsidenten se frem til at bruge resten af sin tid på posten på at forhandle om en ny forfatning med en magtfuld højrefløj, der er godt tilfreds med den nuværende, og som ikke vil Gabriel Boric det godt.

Også internt i den regerende koalition mellem venstrepartierne, der er samlet i Frente Amplio og Chiles stærke kommunistparti, er bølgerne af og til gået højt – ikke mindst når kommunistpartiets leder, Daniel Jadue, åbent omfavner udemokratiske og autoritære socialistiske ledere i regionen såsom Venezuelas Nicolas Maduro, Cubas Miguel Díaz-Canel og Nicaraguas Daniel Ortega. Gabriel Boric har lagt klar afstand til alle tre og er i det hele taget rykket længere mod midten.

”Lige meget, hvem det generer, har vores regering en helt klar holdning til demokrati og menneskerettigheder og støtter aldrig nogen form for diktatur eller autokrati,” siger han.

Boric fortæller selv, at hans stålsatte syn på menneskerettigheder blandt andet tog form, da han for år tilbage besøgte Israel og Palæstina og blev dybt rystet over, hvad han så som den ultimative ydmygelse af palæstinenserne. Under sin valgkampagne kaldte han endda Israel for ”en folkemorderisk stat”, men uddybede senere, at han ville sige det samme om Tyrkiets behandling af kurderne og Kinas forhold til uighurerne. Hans ord vakte ikke postyr i Chile, hvor 500.000 ud af 19 millioner borgere er af palæstinensisk afstamning. Fra det jødiske samfund på 18.000 sjæle lød det blot, at man håbede på at få præsidenten på andre tanker.

Hvis menneskerettigheder og demokrati bliver ledetråden i Borics regering, kan han nemt komme på kant med nogle af regionens øvrige og ganske mange venstreorienterede regeringer, som generelt ikke er meget for at kritisere hinanden. Fra Venezuela er han allerede blevet kaldt idiot og det, der er værre. Men selv om Chiles unge præsident tilsyneladende har principfaste holdninger til sin udenrigspolitik, vil det helt uden tvivl være på hjemmefronten, at han vil finde sine største udfordringer.

Anne M. Sørensen er Politikens Latinamerikakorrespondent.